

Motion till riksdagen 2022/23:395

av Peder Björk och Hanna Westerén (båda S)

Begränsade möjligheter till överklagan för att inte äventyra samhällsutvecklingen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och föreslå begränsade möjligheter till överklagan i samhällsbyggnadsprocesser och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den gröna industriella revolutionen, bostadsbrist, behov av ny järnväg, förstärkt energiförsörjning, klimatanpassning, byggande av logistiknav och nyttjande av mark för turism är några exempel på samhällsförändringar som oftast kräver en avvägning mellan olika intressen. Det i sin tur leder till behov av nya eller förändrade översiktsplaner, detaljplaner, miljötillstånd och bygglov.

Det finns idag goda möjligheter för de som berörs av dessa förändringar att inför beslut medverka i processen med synpunkter och även efter fattat beslut kunna överklaga de beslutade förändringarna. Tyvärr används möjligheten till överklagan många gånger som ett verktyg för att förhåla genomförandet (i hopp om att den beslutade förändringen inte ska genomföras) utan egentlig saklig grund. Ett konkret exempel är överklagan av bygglov trots att det följer detaljplanen och att det i övrigt inte finns några sakliga skäl för att bygglovet ska avslås.

Sammantaget medför sådana här överklaganden att viktiga samhällsförändringar riskerar att försenas eller att utebli då det oftast tar lång tid innan frågorna får ett slutgiltigt avgörande. Det beror både på att ärendena är komplexa och på att de olika domstolarna blir överbelastade med ärenden som behöver hanteras. För att säkerställa att omställningen till ett mer hållbart samhälle inte bromsas upp eller inte genomförs behöver möjligheterna till överklagande begränsas så att de som motsätter sig föreslagna förändringar inte kan använda överklagan som ett sätt att förhåla genomförandet av demokratiskt fattade beslut. Det är inte rimligt att rätten till överklagan skapar en

situation där enskilda individers eller organisationers motstånd mot förändring ska kunna äventyra vår gemensamma framtid.

För att så inte ska bli fallet skulle en begränsad rätt till överklagan kunna säkerställas genom exempelvis en snävare krets av sakägare, begränsade möjligheter i överklagan av bygglov då de stämmer överens med detaljplanen, begränsat antal överklaganden som kan göras i ett ärende, prövning av sakfrågan en gång även om det finns många liknande överklaganden eller begränsade möjligheter att överklaga vidare till högre instanser. Allt detta måste självklart vägas mot kraven på rättssäkerhet och enskildas rätt att invända mot fattade beslut. Därför behövs en utredning av frågeställningarna med tydligt fokus på att begränsa möjligheterna till överklaganden för att underlätta en hållbar samhällsutveckling.

Peder Björk (S)

Hanna Westerén (S)